

Veebinari ja ümarlaua kokkuvõte

Heitmevaba Tartu 1. ümarlaud

18.06.2020 kell 14:00-16:00

Seminar toimus virtuaalses suhtluskeskkonnas Zoom

- Heitmevaba Tartu on kontseptsioon, mis sisaldab endas ideid keskkonnajälje vähendamiseks ja energiatarbimise efektiivsuse suurendamiseks. See peaks liitma endaga suure huvigrupid, kes tegutsevad igaüks oma valdkonnas ja oma ideedega, kuid kelle peamine püüdlus on see, et elu Tartus muutuks vähem saastavaks ja raiskavaks. Heitmete vähendamist toetab ka koostatav kliimaenergiakava Tartu Energia 2030+, mis jõuab peagi avalikustamiseni.
- Kõige tavalisem viis tootmise selgitamiseks on mudel: maavara → tooraine → toode → tarbija → jäätmed. Mudel tekitab küsimusi: 1. Kui võtame pidevalt ressursse ühest etapist ja tõstame teise etappi, siis millal saavad kaevandatavad ressursid otsa või millal on kõik muutunud jäätmeteks? Ehk kui jätkusuutlik see mudel on? 2. Kuidas tagada ressursside kasutamise ja jäätmete tekitamise õiglane hind? Tihti ei väljenda makstavad tasud ressursside tegelikku hinda. Näiteks on Eestis kehtivad keskkonnatasud kokkuleppelised. 3. Kuidas hinnata majanduslike protsesside tegelikku mõju? Heitmete kliimamõju arvestamine aitab meil tegelikku mõju paremini hinnata.
- Inimtegevuse keskkonnamõju on palju ulatuslikum, kui klassikaline majandusmudel suudab kirjeldada. Kasutusele on võetud lihtsustatud mõju hindamise meetoodika, mille aluseks on kasvuhoonegaasi CO₂ emissioon ja selle mõju kliima muutumisele. Kõik eriilmelised mõjud taandatakse kasvuhoonegaasiemissiooni ühikule. See on arvestuslik ühik, mida saab kõrvutada rahaühikuga majanduslikes protsessides ning aitab ka protsesse omavahel võrrelda. Tegemist on rahvusvaheliselt levinud meetodiga, kuna on sobiv energiakandjate mõju arvestuseks, mis omakorda moodustab lõviosa inimeste poolsest mõjust kliimale. Meetoodika plussid: üsna lihtne ja teostatav ka mittespetsialistidele. Meetoodika puudused: on teatud keskkonnamõju kategooriad, mis jäävad CO₂ arvestusest välja, kuna neid ei saa ümber arvestada emissioonikilogrammideks. Siiski on soovituslik neid keskkonnaanalüüsis kajastada. Veel üks kategooria, mida kajastada, on energiakandjate kasutamine. Lisaks CO₂ numbrile tuua välja kWh või MJ tarbitud energia ja millist energiakandjat tarbitakse.
- Alates 2010. aastast on Eesti majanduse süsinikujälg oluliselt vähenenud. Tootmisettevõtjad pööravad tähelepanu tootmiseefektiivsusele, uuendavad oma masinaid ja loovad kohalikke energiajaamu (nt päikesepaneelid).
- Tartu jalajälg võiks väheneda 700 000 tCO₂-lt 324 000 tCO₂-le. Kõige suurem efektiivsuse kasv võiks tulla äriettevõtete hoonetelt. Munitsipaalsektori jalajärg peaks aastaks 2030 muutuma nullilähedaseks.

- Tartus on juba praegu heitmevaba ühistransport ja jalgrattaringlus. Toimub jäätmete liigiti kogumine ja käitlemine. Tarbijale on kättesaadavad roheline elekter ja taastuv kaugküte- ja jahutus. Mida saaks lisada?
- Tartu on Eesti ökoinnovatsiooni teerajaja. Tänu nendele aspektidele on Tartul võimalik toimida madalaima keskkonnajalajäljega kogukonnana. Kuidas julgustada ka tarbijaid loodud võimalusi kasutama ja ise oma keskkonnajälge vähendada?

Ümarlaud

Küsimus 1: Tartu linna munitsipaalsektori eesmärk, et sektori jalajälg peaks muutuma aastaks 2030 nulliks või nullilähedaseks, tundub ebareaalne. Kaugküttes kasutatakse turvast, seega kaasneb sellega ikka süsinikuemissioon. Pigem peaks linn panustama erasektori heitmete vähendamisse, kuna seal on heitmeid palju rohkem.

Vastus 1: Eesmärk põhineb analüüsidel, mis TREA on teinud koostöös linnavalitsusega. Linn renoveerib jätkuvalt oma hooneid, uued hooned on energiatõhusad, aga ei ole nullenergiahooned. Nullemissioon ei tähenda seda, et me peaks olema nulltarbimisega, saame emissiooni vältida ka siis, kui meie tarbimine ei põhine fossiilsetel kütustel. Seega plaanib linn teha muudatust nii, et nende tarbitavad energiaressursid pärineksid taastuvatest energiaallikatest.

Küsimus 2: Anne Soojuse tootmisüksuse Tartu Elektriijaama peamine kütteallikas on turvas, mis ei ole taastuenergiaallikas.

Vastus 2: Seal kasutatakse hakkepuitu ja turvast. Pidevalt tehakse majandusarvestus, mida on parasjagu odavam osta. Katlamaja saab töötada ka ainult hakkepuidul. Tartu jalajälje arvestamisel jälgitakse kütusekustust kaugküttevõrgus. Kui linn tarbib turvast toodetud elektrienergiat, siis on raske saavuta oma 2030. aasta eesmärki ja nullemissiooni.

Küsimus 3: Millised on maakasutusest tulenevad emissioonid? Praegu koostatakse linna üldplaneeringut, kas energiamajanduse arengukava haakub sellega?

Vastus 3: Kliimaenergiakava on uus kontseptsioon, ametnikkond hakkab seda tõsisemalt integreerima oma tegevustesse ilmselt siis, kui see on saanud volikogu heakskiidu.

Ettepanek 1: Igaüks saab valida, milliselt ettevõttelt energiat osta. Linn peaks olema eeskujuks ja välistama elektrienergia ostmise ettevõtetelt, kes ei tooda elektrienergiat taastuvatest energiaallikatest. Lisaks linnale on suur mõju ka erasektoril ja ka nemad peaksid ostma roheenergiat.

Ettepanek 2: Tartus on kogukonnaalgatused paranduskelder, nutikas töökoda, toidujagamispunktid. Ka linn võiks edendada teenuseid, mis vähendavad asjade/toidu ära viskamist.

Küsimus 4: Kuidas hoomata digilahenduste elektritarbe jalajälge?

Vastus 4: Tootjad hindavad ühe nutiseadme nt nutitelefoni valmistamise kliimamõjuks u 100-200 kg, kasutus on sellest alla 1%, utiliseerimist pole arvestatud. Tartus pole ühtegi elektroonikale pühendunud utiliseerimis- või taaskasutustöökoda.

Koosas: Anette Piirsalu